

เอกสารวิชาการ

มองโลก ก่อนมองไทย เรื่องนโยบาย กัญชา

- ➔ รูปแบบทางเลือกของการควบคุมกัญชา
- ➔ การควบคุมกัญชาในต่างประเทศ
- ➔ ผลกระทบทางสุขภาพ สังคม และเศรษฐกิจ
- ➔ ข้อเสนอแนะต่อโอกาสพัฒนาสำหรับประเทศไทย

สาขาวิชาระบาดวิทยา คณะแพทยศาสตร์
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
และสถาบันวิจัยระบบสาธารณสุข

ธันวาคม 2566

มองโลก ก่อนหันมามองไทย

ผลการทบทวนเอกสารวิชาการเรื่อง ผลกระทบทางสุขภาพและสังคมของนโยบายอนุญาตการใช้กัญชา เพื่อนันทนาการในประเทศที่อนุญาตอย่างถูกกฎหมาย

สาวิตรี อัจฉางค์กรชัย, วิทยา วิชัยดิษฐ. 2566

มาตรการในการควบคุมกัญชาในประเทศหรือเขตปกครองมิได้หลายรูปแบบ **ดังแสดงในภาพ 1** ซึ่งเริ่มตั้งแต่การห้ามปลูก ห้ามขาย และห้ามเสพอย่างเข้มงวด ไปจนถึงการขายโดยรัฐหรือองค์กรไม่หวังผลกำไร การอนุญาตให้ขายเชิงการค้าแต่ต้องมีใบอนุญาตเฉพาะ หรือมีการควบคุมบางส่วน จนกระทั่งแบบผ่อนปรนที่สุด โดยการทำให้กัญชาถูกกฎหมายและไม่มีการควบคุมเลย ประเทศหรือเขตปกครองอาจจะเลือกใช้รูปแบบทางเลือกเหล่านี้ผสมกันก็ได้ เช่น อนุญาตให้ประชาชนปลูกกัญชาเองที่บ้านได้ร่วมกับอนุญาตให้มีร้านขายปลีกกัญชา และมาตรการที่ใช้ อาจจะเปลี่ยนแปลงไปเรื่อย ๆ ตามสถานะของตลาดกัญชาในประเทศ เช่น ในบางพื้นที่อาจจะอนุญาตให้ภาคธุรกิจสามารถปลูกกัญชาได้ แต่กำหนดให้การขายปลีกต้องกระทำโดยร้านค้าของรัฐเท่านั้น คล้าย ๆ กับการขายเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ในบางประเทศ หรือให้ขายและส่งทางไปรษณีย์ เหมือนในบางจังหวัดของแคนาดา

ภาพที่ 1 รูปแบบทางเลือกของการควบคุมกัญชา

รูปแบบทางเลือกของการควบคุมกัญชา

(ดัดแปลงจาก European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction. Monitoring and evaluating changes in cannabis policies: insights from the Americas, Technical report. Luxembourg: Publications Office of the European Union; 2020.)

การเคลื่อนไหวเพื่อให้เกิดการอนุญาตให้ใช้กัญชาทางการแพทย์เกิดจากปัจจัยหลายด้าน แต่ที่พบบ่อยก็คือ

1. ความต้องการที่จะช่วยให้ผู้ที่จำเป็นต้องใช้ผลิตภัณฑ์เหล่านี้มีชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะถ้าเป็นผลิตภัณฑ์ที่ได้มาตรฐานและปลอดภัย
2. ความต้องการที่จะให้เกิดการศึกษาเรียนรู้ประโยชน์และความเสี่ยงของผลิตภัณฑ์เหล่านี้
3. ความต้องการที่จะทำให้การห้ามอ่อนลงและเพิ่มเสรีภาพให้กับประชาชน

นอกจากนี้ ในบางพื้นที่ การอนุญาตให้ใช้กัญชาตามกฎหมายยังเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจและเพิ่มรายได้จากภาษีให้แก่รัฐอีกด้วย

● การควบคุมกัญชาในต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา

2539 รัฐแคลิฟอร์เนีย ผ่านกฎหมายกัญชาทางการแพทย์

2555 รัฐโคโรลาโด รัฐวอชิงตัน ออกกฎหมายกัญชาเพื่อวัตถุประสงค์นอกการแพทย์

อูรุกวัย

ธันวาคม 2556 กฎหมายกัญชาเพื่อนันทนาการ

พฤษภาคม 2557 กฎหมายควบคุมกัญชา

กรกฎาคม 2560 อนุญาตให้ขายปลีกกัญชาเพื่อนันทนาการ

แคนาดา

ตุลาคม 2561 กฎหมายกัญชาเพื่อนันทนาการ

พฤษภาคม 2562 ข้อบังคับควบคุมกัญชา

ตุลาคม 2562 อนุญาตของกินผสมกัญชา

ประเทศอื่นๆ

เม็กซิโก มอลตา จาไมกา ออสเตรเลีย
 สวิสเซอร์แลนด์ เยอรมันนี ลดการลงโทษทาง
 อาญาสำหรับการเพาะปลูกสำหรับใช้ส่วนตัว หรือ
 ขายปลีกสำหรับนันทนาการ

● ผลกระทบทางสังคมและสุขภาพ ●

ผลทางสุขภาพ: พฤติกรรมการใช้กัญชา การใช้สารอื่น ทักษะคิด ปัญหาสุขภาพ โรคจิตเวช ภาวะเป็นพิษ ฉุกเฉิน การทำงาน การเรียน

ระบบยุติธรรม: คดีผลิต/ขาย คดีเมาแล้วขับ ความรุนแรง ภัยต่อผู้อื่น อุบัติภัย ภาระงานตำรวจ/ศาล

ผลทางเศรษฐกิจ: ค่าใช้จ่ายซื้อ/ขายกัญชา รายได้ครัวเรือน การจ้างงาน ค่ารักษาพยาบาล ตลาดมืด/ถูกกฎหมาย ภาษี

ผลกระทบทางสุขภาพ

- การรับรู้ความเสี่ยงต่อสุขภาพลดลงทั้งในเยาวชนและผู้ใหญ่
- ประเภทหลากหลาย ความเข้มข้นของ THC เพิ่มขึ้น ราคาถูกลง
- ภาวะเป็นพิษจนต้องเข้าโรงพยาบาล จากการกินอาหาร/ขนมที่มีกัญชาโดยไม่ตั้งใจ เพิ่มขึ้นมาก
- ความชุกของการใช้ไม่เปลี่ยนแปลง เพราะกฎหมายปกป้องเข้มงวด
- การเข้าถึงกัญชาในประชากรที่อายุถึงเกณฑ์ง่ายขึ้น การใช้เพิ่มขึ้น

- ทัศนคติต่อกัญชา
- ผลิตภัณฑ์กัญชา
- การได้รับกัญชาในเด็กเล็ก
- การใช้กัญชาในวัยรุ่นและเยาวชน
- การใช้กัญชาในผู้ใหญ่

- การใช้กัญชาในหญิงตั้งครรภ์
- การใช้สารเสพติดชนิดอื่น
- ปัญหาสุขภาพและการเข้าโรงพยาบาล
- การตายจากการใช้สารเสพติดเกินขนาด
- การฆ่าตัวตาย/ทำร้ายตนเอง

- หญิงตั้งครรภ์และหญิงวัยเจริญพันธุ์ใช้มากขึ้น เพราะการยอมรับและใช้รักษาอาการแพ้ท้อง
- การใช้แอลกอฮอล์และบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น มักเป็นการใช้ร่วมกับกัญชา อาจไม่ใช่ผลของนโยบาย
- การเข้า sw. ห้องฉุกเฉิน การปรึกษาศูนย์พิษวิทยาเพิ่มขึ้น - กัญชาฤทธิ์แรงขึ้น และคนใช้มากขึ้น
- การตายจากการใช้สารกลุ่มฝิ่นเกินขนาดเพิ่มขึ้น - การเปลี่ยนสภาพแวดล้อมของการใช้สารเสพติดโดยรวม
- การบาดเจ็บและการตายจากการทำร้ายตนเองเพิ่มขึ้นเมื่ออนุญาตให้ใช้กัญชานอกเหนือจากทางการแพทย์ แต่อาจไม่ใช่ผลจากนโยบาย

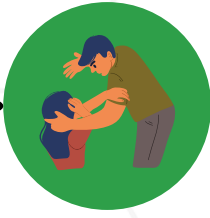

ผลกระทบทางสังคม

ผลกระทบมือสอง

ควันทกัญชามือสองขึ้นกับความเข้มข้นของ THC แต่ยังไม่มีการศึกษาผลนโยบาย

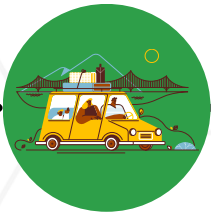
ความรุนแรงในครอบครัว

จำนวนเท่าเดิม แต่ระดับลดลง อาจเป็นเพราะการดื่มสุราและการใช้อาวุธรุนแรงลดลง

ความสงบเรียบร้อยของสังคม

ยังมีการวิจัยน้อย

การขับขี่ภายใต้ฤทธิ์กัญชา

การบาดเจ็บ ตาย เข้าโรงพยาบาลจากอุบัติเหตุทางถนนเพิ่มมากขึ้น

ภาษีและรายได้รัฐ

เพิ่มขึ้นมาก แต่เป็นเพียงส่วนน้อยของรายได้จากภาษีทั้งหมด

ตลาดมืด

ส่วนใหญ่ยังคงอยู่ อาจเป็นเพราะเข้าถึงง่าย ผลิตภัณฑ์หลากหลาย คุณภาพดีกว่า

ตลาดกัญชา

ราคากัญชาลดลง ราคาสารอื่นเพิ่มขึ้น ยังมีงานวิจัยค่อนข้างน้อย

คดีอาชญากรรม

- คดีข่มขู่/อาชญากรรมรุนแรงเพิ่มขึ้นในรัฐที่มีกัญชานันทนาการ
- คดีครอบครองเพื่อเสพลดในผู้ใหญ่ แต่ผลยังผสมผสาน

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

การลงทุน

- อุตสาหกรรมกัญชาขนาดใหญ่เพิ่มขึ้น ด้วยเห็นโอกาสเจริญเติบโตทำกำไร
- อุตสาหกรรมสุรายาสูบสนใจขยายการลงทุน สร้างอิทธิพล อาจเกิดทุนผูกขาด ขยายตลาด เพิ่มสินค้ากัญชาสำหรับผู้บริโภคประจำ

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ

- ผลโดยตรงยังมีการศึกษาน้อย
- บทความวิเคราะห์ให้ความเห็นว่า ธุรกิจกัญชาอาจสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ
- การจ้างงานได้มากขึ้น รวมทั้งการเติบโตของธุรกิจการท่องเที่ยวเชิงกัญชา

ข้อเสนอแนะต่อโอกาสพัฒนาสำหรับประเทศไทย

1

ใช้ทางเลือกในการลดการควบคุมกัญชาที่ไม่ขัดแย้งกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ

2

ให้ข้อมูลและความรู้ที่ถูกต้องแก่สังคม

3

ควบคุมผลิตภัณฑ์อาหาร ขนม เครื่องดื่มผสมกัญชาอย่างเข้มงวด

4

ใช้มาตรการที่มีประสิทธิภาพสูงและคุ้มครองในการป้องกันการใช้กัญชาของวัยรุ่นและเยาวชน

5

พัฒนาระบบข้อมูลของหน่วยงาน

6

ลงทุนในการสำรวจในประชากรระดับชาติที่ทำเป็นประจำทุกปีหรือทุกช่วงเวลา และการศึกษาติดตามระยะยาว

7

เสริมสร้างความเข้มแข็งของกลไกระดับชาติในการทำกับติดตามการเพาะปลูก การผลิตและอุตสาหกรรม และการค้ากัญชา

8

พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบบำบัดรักษา และดูแลเยียวยา

